

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 609/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Martinom Vranovičom, Jarmočná 3, Šaľa, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tpo 57/2021 z 9. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie všeobecného súdu zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej navrhuje priznať mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000 eur a taktiež žiada priznanie trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Vyšetrovateľ Policajného zboru uznesením vydaným pod ČVS: ORP-203/VYS-SA-2021 z 29. augusta 2021 vzniesol sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinenie pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

3. Sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Tp 41/2021 z 31. augusta 2021 (ďalej len „uznesenie o vzatí do väzby“) vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71

ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Proti uzneseniu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej odôvodňuje porušenie označeného základného práva garantovaného ústavou, resp. práva vyplývajúceho z dohovoru tým, že:

a) Napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, neodôvodnené a taktiež nepreskúmateľné, keďže nereflektuje na všetky námietky, pre ktoré sťažovateľ napadol uznesenie okresného súdu o jeho vzatí do väzby. Krajský súd pred vydaním napadnutého uznesenia rozhodoval iba na podklade odôvodnenia sťažnosti proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby zo strany ustanoveného obhajcu, ku ktorému došlo bez nazretia do spisového materiálu, pričom „nepočkal“ na odôvodnenie sťažnosti zvoleným obhajcom, ktorý si pred uskutočnením svojho podania explicitne vymienil nazretie do spisu.

b) Dôvod väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku krajský súd vyvodil výlučne z charakteru a druhu stíhanej trestnej činnosti, čo je v rozpore s právnymi názormi uvedenými v náleze vydanom pod sp. zn. III. ÚS 33/2021.

c) Dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa ako prvú materiálnu podmienku jeho väzby nemožno formálne odvodzovať iba z uznesenia o vznesení obvinenia, ale súd rozhodujúci o väzbe musí dôvodnosť trestného stíhania odôvodňovať od orgánov činných v trestnom konaní autonómny hodnotením dôkazov. V súvislosti s touto sťažnostnou námietkou sťažovateľ poukazuje na negatívne dôsledky potenciálnej nadkvalifikácie stíhaného skutku.

d) Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti hodnotí dosiaľ v merite trestného konania vykonané dôkazy, pričom z nich následne vyvodzuje konkrétne právne závery vo vzťahu k nedôvodnosti svojho väzobného stíhania.

e) Vo vzťahu k požiadavke subsidiarity väzby namieta, že krajský súd v napadnutom uznesení svoj výrok vzťahujúci sa na nenahradenie jeho väzby náležite neodôvodnil, pričom opätovne vychádzal iba z charakteru a druhu stíhanej trestnej činnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na osobnú slobodu a taktiež práva na slobodu a bezpečnosť garantovaného dohovorom, a to napadnutým uznesením krajského súdu.

6. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený

preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov k prijatiu konkrétneho procesného rozhodnutia viedli, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Rozhodnutia všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené skutkové a právne závery, resp. zvolený procesný postup boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie konkrétneho základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

7. Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu, pričom z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to o. i. pri rozhodnutiach o vzatí do väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porovnaj napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09). Právo na osobnú slobodu je okrem čl. 17 ústavy garantované taktiež prostredníctvom súbežne označeného práva na slobodu a bezpečnosť vyplývajúceho z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

8. K sťažnostnej námietke, že napadnuté uznesenie krajského súdu je neodôvodnené, a teda nepreskúmateľné, pretože krajský súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s námietkami uplatnenými proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby, ktoré boli obsahom podania jeho ustanoveného obhajcu, je potrebné opätovne zdôrazniť, že úlohou ústavného súdu pri posúdení napadnutého uznesenia krajského súdu nebolo preskúmať správnosť a úplnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje väzobné rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a taktiež či je odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné. Po oboznámení sa s písomnými dôvodmi napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd odôvodnil splnenie tzv. dvojitého materiálneho predpokladu väzobného stíhania s poukázaním na konkrétne skutkové okolnosti vyplývajúce z konkrétnej trestnej veci. Aj keď sa ústavný súd pri vyhotovovaní svojich písomných rozhodnutí riadi zásadou zdržanlivosti vo vzťahu k nekritickému citovaniu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, v konkrétnom prípade to považuje za nevyhnutné. Dôvodnosť trestného stíhania krajský súd v konkrétnom štádiu väzobného rozhodovania považoval za preukázanú najmä z „výpovede poškodenej [REDAKOVANÉ], ktorá veľmi podrobne vo svojej výpovedi popísala agresívne správanie obvineného voči nej, ktorého sa dopúšťa pravidelne (na mesačnej báze) najmä vulgárnymi verbálnymi prejavmi sprevádzaný i fyzickými atakmi spočívajúcimi v opakovanom

udieraní pästami do oblasti tväre a iných částí tela. Taktiež z výpovede poškodenej vyplýva, že ju obvinený v minulosti pod vplyvom alkoholu viackrát napadol, v dôsledku čoho jej roztrhol ucho, tiež ju napadol lopatou a podobne. Skutočnosti o spôsobených zraneniach poškodenej sú overiteľné aj zadokumentovanými lekáorskými správami (č.l. 548-61 spisu) a fotodokumentáciou, ktorú vyhotovovala jej dcéra- [REDAKOVANÉ], ktorá popísané incidenty rovnako veľmi podrobne a na dané štádium trestného konania aj dostatočne dôveryhodne popisovala. Menovaná svedkyňa tiež uviedla, že takéto správanie jej otca voči poškodenej je opakované, trvá už dlhšie a to asi 4 roky, pričom uviedla, že pri jednom incidente vzal obvinený na poškodenú nôž, no neublížil jej, poškodená utiekla do poľa a plakala.“. Ústavnému súdu neuniklo, že krajský súd dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa ako prvú materiálnu podmienku jeho väzobného stíhania vyvodil z vyhodnotenia dôkazov abstrahovaných zo štyroch v zásade nezávislých prameňov dôkazov, na ktoré vo svojom rozhodnutí explicitne poukázal.

9. Rovnako je právne irelevantná sťažnostná námietka smerujúca proti úvahám krajského súdu uvedeným v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k právnej kvalifikácii stíhaného skutku. Je pravdou, že krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia polemizuje s podkvalifikáciou stíhaného skutku, avšak postupuje tak bez možnosti túto právnu kvalifikáciu v prípravnom konaní zmeniť a navyše len argumentačne vo vzťahu k dôvodnosti vzneseného obvinenia.

10. Druhú materiálnu podmienku väzby sťažovateľa, a to dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a teda dôvodnú obavu z potenciálneho pokračovania v trestnej činnosti zo strany sťažovateľa vo vzťahu k poškodenej, krajský súd odôvodnil najmä charakterom trestnej činnosti, ako aj osobou sťažovateľa, pričom v konkrétnom je možné poukázať na záverečný odsek uvedený na strane 4 napadnutého uznesenia krajského súdu, a to aj bez potreby jeho duplicitného citovania. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že konkrétne skutočnosti odôvodňujúce dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti sú pri jednotlivých druhoch trestnej činnosti vzhľadom na jej rôznorodú povahu značne diferencované. Z povahy veci však vyplýva, že pri násilných trestných činoch, ku ktorým navyše dochádza medzi blízkym osobami zdieľajúcimi spoločnú domácnosť, do ktorých kategórie nepochybne patrí aj prejednáváná trestná vec, by mal proporcionálne prevládať záujem na zamedzení pokračovania v páchaní trestnej činnosti nad právom osoby ohrozujúcej, resp. porušujúcej príslušný právom chránený záujem na osobnú slobodu, a to dokonca aj v prípade, ak do spáchania vyšetrovaného skutku táto osoba žila bezúhonným životom (v rovine odsúdenia, resp. potrestania pre trestnú činnosť akéhokoľvek charakteru). Nad rámec uvedeného je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že naplnenie dispozície trestno-procesnej normy vymedzujúcej dôvody preventívnej väzby krajský súd v prípade sťažovateľa odôvodnil nielen charakterom stíhanej trestnej činnosti, ale v neposlednom rade aj osobnými pomermi na strane sťažovateľa. V konkrétnom krajský súd poukázal na „stupňujúcu, resp. zintenzívňujúcu sa tendenciu protiprávneho správania sa obvineného voči poškodenej“, čo z pohľadu krajského súdu „dostatočne odôvodňuje obavu z toho, že by v prípade ponechania na slobode v páchaní násilnej trestnej činnosti pokračoval aj naďalej a to aj s oveľa závažnejšími následkami, ako to bolo v danom prípade.“. Uvedené je podľa názoru ústavného súdu potrebné posudzovať najmä vo vzájomnej jednote s odôvodnením krajského súdu vzťahujúcim sa na dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa, ktoré je citované v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia. Z totožných dôvodov je možné za ústavne udržateľné považovať aj odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu vzťahujúce sa na nenahradenie väzby sťažovateľa.

11. Sťažnostnú námietku spočívajúcu v tom, že krajský súd rozhodol o väzbe skôr, než mu zvolený obhajca doručil písomné odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby, je potrebné vyhodnotiť v kontexte povinnej obhajoby väzobne stíhaného obvineného. Neprávoplatným uznesením okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby bol založený dôvod jeho povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pričom mu bol ustanovený obhajca na základe programového prostriedku schváleného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Ustanovený obhajca následne podal v mene sťažovateľa sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby, a to aj s náležitým odôvodnením. Skutočnosť, že sťažovateľom následne zvolený obhajca si vymienil ďalšie odôvodnenie sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe až po nazretí do príslušného súdneho spisu, nemohla v konkrétnom prípade ustúpiť požiadavke prednostného a urýchleného vybavovania väzobných trestných vecí, a to navyše za takej procesnej situácie, keď už odôvodnená sťažnosť bola konajúcemu súdu zo strany skôr ustanoveného obhajcu doručená. Akýkoľvek iný záver než ten, že z pohľadu kvalitatívnych aspektov práva väzobne stíhanej osoby na obhajobu nie je odôvodnenie sťažnosti zvoleným obhajcom procesne relevantnejšie než jej odôvodnenie ustanoveným obhajcom, nemá oporu v zákone. Rovnako polemizovanie zvoleného obhajcu o odôvodnení sťažnosti ustanoveným obhajcom bez predchádzajúceho nazretia do príslušného spisu nemôže byť predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu v tomto konaní. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou v žiadnom prípade nie je podávať výklad predpisov o výkone advokácie. Subjektom, ktorý má primárne riešiť dodržiavanie pravidiel advokátskej etiky je Slovenská advokátska komora.

12. Vyčerpávajúce hodnotenie dôkazov vykonaných v merite prebiehajúceho trestného konania zo strany sťažovateľa bolo pre ústavný súd taktiež bez požadovanej ústavnoprávnej relevancie, čo je možné odôvodniť najmä tým, že ústavný súd nie je skutkovým súdom (II. ÚS 267/04). Ako už bolo niekoľkokrát uvedené, úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nebolo preskúmať správnosť skutkových záverov, o ktoré krajský súd oprel napadnuté uznesenie. Subsidiárna právomoc ústavného súdu vymedzená čl. 127 ods. 1 ústavy sa obmedzila na zlučiteľnosť namietanej aplikácie trestno-procesných noriem s materiálnym obsahom označeného základného práva na osobnú slobodu vrátane jemu zodpovedajúceho práva na slobodu a bezpečnosť. V naznačených súvislostiach sa ústavný súd z pohľadu svojho prieskumu napokon stotožnil aj s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorej krajský súd konštatuje, že *„požiadavka istoty bez dôvodných pochybností sa vyžaduje a je nutná výlučne pri meritórnom rozhodovaní (t.j. pri rozhodovaní o vine obvinenej, príp. obžalovanej osoby), ale vo väčšine prípadov nie je reálna pri rozhodovaní o väzbe.“*. Aj z uvedeného je zrejmé, že miera presvedčivosti dôkazov potrebná pre konštatovanie splnenia materiálnych podmienok väzobného stíhania obvineného je v komparácii s rozhodovaním súdu o vlastnom predmete trestného konania nižšia, a to z pohľadu ich kvantitatívnych, ako aj kvalitatívnych aspektov.

13. K nálezmu ústavného súdu vydanému pod sp. zn. III. ÚS 33/2021, ktorým sťažovateľ argumentuje v prospech vyslovenia porušenia svojho práva na osobnú slobodu, resp. práva na slobodu a bezpečnosť, je potrebné uviesť, že v ústavnej sťažnosti sťažovateľ len selektívnym spôsobom citoval jednotlivé časti jeho odôvodnenia, pričom však vôbec nereflektoval na odlišnosti, ktoré je možné v komparácii s jeho väzobným stíhaním identifikovať. V prípade sťažovateľa krajský súd splnenie oboch materiálnych podmienok väzby jednoznačne konštatoval, pričom navyše svoje konštatovania podporil konkrétnymi skutkovými okolnosťami a z nich plynúcimi

právnymi závermi. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že predmetný nález je z pohľadu obhajoby pomerne priaznivý, a preto môže aj v budúcnosti predstavovať častý argument sťažovateľov vo vzťahu k ich väzobným stíhaniam. V načrtnutom smere však nie je možné opomínať, že nález vydaný pod sp. zn. III. ÚS 33/2021 bol vydaný v konaní podľa čl. 127 ústavy, a teda nepredstavuje formálny prameň práva, ktorý od svojho vydania pôsobí *erga omnes*, a teda v prospech všetkých väzobne stíhaných osôb. V druhom rade ústavný súd znovu opakuje, že každé väzobné stíhanie sa vyznačuje určitými špecifikami, ktoré musia byť pred konkrétnym rozhodnutím o väzbe zohľadnené.

14. V konkrétnom prípade tak ústavný súd uzatvára, že preskúmať skutkové a právne závery, ku ktorým pri väzobnom rozhodovaní dospel krajský súd, nie je jeho ústavnou úlohou, pričom v sťažnostných námietkach preskúmaných v tomto konaní nebolo možné vidieť akýkoľvek relevantný ústavnoprávny rozmer. Ústavný súd nepredstavuje v procese väzobného rozhodovania súd tretej inštancie. Z dôvodov uvedených v bodoch 7 až 14 odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom označeného základného práva, resp. práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

15. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu